

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Sygdommen til Døden

Citation: Kierkegaard, Søren: "Frygt og bæven", i Kierkegaard, Søren: *Frygt og bæven*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 232. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard02val-shoot-idm140578675960512/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Frygt og bæven

»det vilde være til at fortvivle over«; og dog tillader han sig egentligen, men maaskee ubevidst, at digte Gud en lille Smule anderledes end Gud er, lidt mere a la en kjerlig Fader, som altformegret foier Barnets – eneste Ønske. Som En der blev ulykkelig i Elskov, og derved blev Digter, livsaligt priser Elskovens Lykke: saaledes bliver han Religiositetens Digter. Han blev ulykkelig i Religiositet, han forstaaer dunkelt, at det der fordres af ham er at slippe denne Qval, »: troende at ydmyge sig under den og overtage den som hørende med til Selvet – thi han vil holde den ude fra sig og just derved holder han den fast, skjøndt han rigtignok (hvad der, som hvert Ord af en Fortvivlet, er bagvendt rigtigt og altsaa at forstaae omvendt) mener, at dette skal beryde, at skille sig af med den, saa godt som muligt, at slippe den, saa godt som det er et Menneske muligt. Men troende at overtage den, det kan han ikke, det er, det vil han i sidste Forstand ikke, eller, her ender hans Selv i Dunkelhed. Men som hin Digtets Beskrivelse af Elskov, saaledes har denne Digtets Beskrivelse af det Religieuse en Fortryllelse, et lyrisk Sving, som ingen Ægtemands og ingen Velærværdigheds. Det er heller ikke usandt hvad han siger, ingenlunde, hans Fremstilling er just hans lykkeligere, hans bedre Jeg. Han er i Forhold til det Religieuse en ulykkelig Elsker, »: han er ikke i streng Forstand en Troende; han har kun det Første af Troen: Fortvivlelsen, og i den en brændende Længsel efter det Religieuse. Hans Kollision er egentligen denne: er han den Kaldede, er Pælen i Kjødet Udtrykket for, at han skal bruges til det Overordentlige, er det for Gud ganske i sin Orden med det Overordentlige, han er blevet? eller er Pælen i Kjødet Det, han skal ydmyge sig under, for at naae det almene Menneskelige? – Dog nok herom, jeg kan med Sandhedens Eftertryk sige: til hvem taler jeg? Saadanne psykologiske Undersøgelser i n^{te} Potents, hvo bryder sig om Sligt; de Nürnberg-Billeder, som Præsten maler, kan man bedre forstaae, de ligne Alle og Enhver, skuffende, Folk som de ere fleest, og, aandeligt forstaaet, Ingenting.

Første Kapitel

Gradationerne i Bevidstheden om Selvet (Bestemmelsen: for Gud)

I det foregaaende Afsnit er der stadigt eftervist en Gradation i Be-

vidsthed om Selvet; først som Uvidenhed om at have et evigt Selv (C. B. a.), saa en Viden om at have et Selv, hvori der dog er noget Evigt (C. B. b.), og herindenfor (α. 1. 2, β) blev igjen efterviist Gradationen. Denne hele Betragtning maa nu dialektisk vendes paa en ny Maade. Sagen er denne. Den Gradation i Bevidstheden om Selvet, vi hidtil have beskæftiget os med, er indenfor Bestemmelsen: det menneskelige Selv, eller det Selv, hvis Maalestok er Mennesket. Men en ny Qvalitet og Qvalification faaer dette Selv derved, at det er Selvet lige over for Gud. Dette Selv er ikke mere det blot menneskelige Selv, men er, hvad jeg, haabende ikke at blive misforstaaet, vilde kalde det theologiske Selv, Selvet lige over for Gud. Og hvilken uendelig Realitet faaer Selvet ikke ved at være sig bevidst at være til for Gud, ved at blive et menneskeligt Selv, hvis Maalestok er Gud! En Røgte, der (hvis dette var muligt) er Selv lige over for Kjoer, er et meget lavt Selv; en Hersker, der er Selv lige over for Trælle, ligeledes, og egentligen intet Selv – thi i begge Tilfælde mangler der Maalestok. Barnet, der hidtil blot har havt Forældrenes Maalestok, bliver Selv ved som Mand at faae Staten til Maalestok; men hvilken uendelig Accent falder der paa Selvet ved at faae Gud til Maalestok! Maalestokken for Selvet er altid: hvad Det er, lige over for hvilket det er Selv, men Dette er jo igjen Definitionen paa hvad »Maalestok« er. Som man kun kan addere eensartede Størrelser, saaledes er enhver Ting qualitativt Det, hvormed den maales; og Det, der qualitativt er dens Maalestok, er ethisk dens Maal; og Maalestokken og Maalet er qualitativt Det, Noget er, med Undtagelse da af Forholdet i Frihedens Verden, hvor imidlertid En ved ikke qualitativt at være Det, som er hans Maal og hans Maalestok, selv maa have forskyldt denne Disqvalification, saa Maalet og Maalestokken dog – dømmende bliver den samme, gjør det aabenbart, hvad det er han ikke er, Det nemlig, som er hans Maal og Maalestok.

Det var en meget rigtig Tanke, til hvilken saa ofte en ældre Dogmatik recurrerede, medens en senere Dogmatik saa ofte opholdt sig over den, fordi den manglede Forstand derpaa og Sands derfor – det var en meget rigtig Tanke, om der end stundom gjordes forkæert Anvendelse af den: at Det, der gjorde Synden til det Frygtelige var, at den var for Gud. Deraf beviste man saa Helvedestrafpenes Evighed. Senere blev man klogtig, og sagde: Synd er Synd; Synden er ikke større, fordi den er mod Gud eller for Gud. Besynderligt! selv Juri-